מאי לאו דחג לא לנדבה [א] פרים קודמין לאילים שכן נתרבו בנסכים וכן אילים לכבשים [ב] כבשים לשעירים שכן נתרבו באליה ת"ש (א)אפר כהן משיח קודם לפר העלם דבר של צבור פר העלם דבר של צבור קודם לפר עבודת כוכבים פר עבודת כוכבים קודם לשעירי עבודת כוכבים דאע"ג [ג] דפר עבודת כוכבים עולה ושעירי עבודת כוכבים חטאת ואימא מרישא פר העלם דבר של צבור קודם לפר עבודת כוכבים בחד מינא [ד] מיהא לא קאמרינן דחטאת קדמה כי קאמרינן בתרי מיני אשכחן עולה דקדמה לחטאת אמרי במערבא משמיה דרבא [ה] בר מרי חטאת עבודת כוכבים חסר א' 1לחטת כתיב רבינא [ו] אמר בכמשפט כתיב בהו השתא דאתית להכי אפילו תימא פרים דחג נמי כמשפטם כתיב בהו: איבעיא להו חטאת העוף ועולת בהמה ומעשר איזו מהן קודם תיקדום חטאת העוף איכא מעשר דקדים לה ליקדים מעשר איכא עולת בהמה דקדמה ליה תיקדום עולת בהמה איכא חטאת העוף דקדמה לה הכא תרגימו מין זבח עדיף במערבא אמרי געיילא בה עולת בהמה בחטאת העוף ואגבהתה ממעשר:

מתני' דכל החטאות שבתורה קודמות לאשמות חוץ מאשם מצורע מפני שהוא בא [ז] על הכשר ° הכל האשמות שבתורה באין בני שתים ובאין בכסף שקלים חוץ מאשם נזיר ואשם מצורע שהן באין בני שנתן ואין באין בכסף שקלים וכשם [ח] שקודמין בהקרבתן קודמין באכילתן זשלמים של אמש ושלמים של יום [ט] של אמש קודמין לשל יום שלמים של אמש חטאת [י] ואשם של היום שלמים של אמש קודמין דברי ר"מ וחכ"א חטאת קודמת מפני שהיא קדשי קדשים (א) חוכולן הכהנים רשאין לשנות באכילתן לאכלן צלוין ושלוקין ומבושלין טלתת [יא] לתוכו תבלי חולין ותבלי תרומה דברי ר"ש ר"מ אומר ילא יתן לתוכו תבלי תרומה שלא יביא התרומה לידי פסול: **גמ'** ° איבעיא להו כתדיר ומקודש איזה מהם קודם תדיר קודם משום דתדיר או דלמא מקודש קדים דקדיש תא שמע לתמידין קודמין למוספין

מאי לאו דמוספי החג. דשעירים הוי חטאת וכבשים עולה וקתני כבשים קודמין: **לא נדבה.** ושניהם עולה [יב]: **וטעמא מאי קדמו פרים לאילים כו' שכן נתרבו בנסכים.** פר שלשה עשרונים ואיל שני עשרונים וכבש עשרון: **שכן נתרבו באליה.** לענין אימוריו. ואע"ג דהשתא בעולה קיימינן שכולה כליל מיהו לד ריבוי למזבח אשכחן ביה גבי שלמים וחטאת: **פר כהן משיח קודם לפר העלם דבר.** מפורש טעם בהוריות פ"ג (דף יג.) כאשר [יג] שרף הפר הראשון ראשון יהא לפר העדה לכל מעשיו: **פר העלם דבר קודם לפר עבודת כוכבים.** שזה חטאת וזה עולה ואמרן לעיל [פט:] חטאת קודמת: **פר עבודת כוכבים קודם לשעיר עבודת כוכבים.** אלמא יש עולה קודמת לחטאת: [יד]**ואימא מרישא.** כלומר אדמותבת מסיפא סייען מרישא דקתני פר העלם דבר [קודם] לפר עבודת כוכבים: ומשני לה **בחד מינא לא קאמרי'.** דהא ודאי ניחא לי דבחד מינא חטאת קדמה: **כי אמרי' בתרי מיני.** קשיא לן דקאמרת מין קטן של חטאת קודם למין גדול של עולה כדקאמרת ואפי' חטאת העוף לעולת בהמה והא הכא דפר עולה קודם לשעיר חטאת: **לחטת כתיב.** בפרשת שלח לך והיה אם מעיני העדה נעשתה בשגגה וגו' [וכתיב התם ושעיר אחד לחטת חסר א' לומר שאינו כשאר חטאות שכל חטאת שבתורה הבאה עם עולה חטאת קודמת וזו עולה קודמת]: **כמשפט כתיב.** בההוא קרא ומנחתו ונסכו כמשפט משמע כמשפט סדר מקראו כך סדר עבודתו ופר ברישא כתיב: **אפילו תימא פרים** [טו] **וכבשים דמוספי החג.** הך מתניתין [טז] דתניא לעיל כבשים קודמין לשעירים, לא תקשה דכמשפט כתיב בהו ומשמע כסדר האמור בענין ושעירי' כתובים אחרונים: **חטאת העוף ועולת בהמה ומעשר בהמה.** שלשתן עומדין: **הכא תרגימו.** בבבל: **מין זבח עדיף.** ויקדים מעשר ואח"כ חטאת ועולה דאילו עולת בהמה לא מצי קדמה לחטאת העוף מגזירת הכתוב: **עיילא בה.** חשיבות דעולת בהמה שבאה עמה והיא חשובה ממעשר שהיא קדש קדשים וכליל ומגזירת הכתוב החטאת קודמת ואף על פי שזו מין זבח: **ואגבהתה ממעשר.** לבטל חשיבות שם מין זבח שבו דהא בעולה נמי איתיה לאותה חשיבות ובטיל ליה מגזירת הכתוב הלכך יקדים חטאת העוף לעולה ועולה למעשר:

מתני' קודמות לאשמות. אם היה מקריב [יז] חטאת ואשם והביאן [יח] חטאת קודמת כדתנן [לעיל פט.] שדמה ניתן על ד' קרנות ועל היסוד: **מפני שהוא בא להכשיר.** את המצורע לקדשים ולביאת מקדש הלכך חשיבות הוא לגביה שטהרה תלויה בו: **ובאין בכסף שקלים.** דכתיב (ויקרא ה) בערכך כסף שקלים באשם מעילות ואתי אשם תלוי ואשם גזילות בג"ש בערכך בערכך ואשם שפחה חרופה גמר באיל באיל כדאמר באיזהו מקומן (לעיל דף מח.): **חוץ מאשם נזיר.** דכתיב [יט] כבש בן שנתו [במדבר ו] ומדאיל בן ב' שנים בשתי סלעים כבש בן שנה לאו בשתי סלעים הוא: **כך קודמין באכילתן.** אכולהו דבני אכילה קאי כגון חטאת לאשם אשם לתודה ותודה לשלמים ושלמים לבכור: **שלמים** [כ] **שבאו אמש.** לעזרה ושהו עד היום ושחטן: **וחטאת ואשם של** [ט] **יום.** עומדין להקריב: **שלמים של אמש קודמין.** דזלזול להשהותן כל כך והואיל ובאו ראשון יקרבו ראשון. וכן מפרש בתוספתא דזבחים [פ"י ה"ג]: **וכולן.** בכל הנאכלין רשאין הכהנים לשנות באכילתן כגון לאוכלן צלוין שלוקין ומבושלין: **לידי פסול.** שטעם קדשים הנעשה נותר אוסרה: **גמ' תדיר ומקודש.** כגון דם עולת תמיד ודם חטאת [כא] עומדין זה תדיר וזה מקודש ממנו כדאמרן [פט.] דם חטאת קודם לדם עולה מפני שהוא מרצה אי נמי עולת מוספי ראש חדש ופר העדה עומדים זה תדיר וזה מקודש: ואף

מאי לאו דחג. תימה מאי קשיא דלמא לא מיירי בדם אלא באברי עולה דקודמין לאימורי חטאת כדתנן:

חטאת העוף ועולת בהמה ומעשר איזה מהן קודם. וכעין בעיא זו איכא למיבעי אבדתו ואבדת חבירו וכיבוד אב ואם למ"ד משל בן בפ"ק דקדושין (דף לב.) איזה מהן קודם תקדום אבדתו איכא כיבוד אב ואם [דקודם] למ"ד דמשל בן תקדום [כב] אב ואם איכא אבדת חבירו דאמר באלו מציאות (ב"מ דף לג.) אפילו אמר ליה אביו אל תחזיר לא ישמע לו כו' תקדום אבידת חבירו איכא אבידתו דקודמת לאבידת חבירו (ז): **תקדום חטאת העוף איכא מעשר דקדים ליה.** תימה תקדום חטאת העוף מק"ו ומה עולת בהמה שהיא חמורה וכולה כליל ומין זבח קודמת [כג] למעשר חטאת העוף קודם לה מעשר שאינו כליל ועולת בהמה קודמת לו אינו דין שחטאת העוף קודם לה [כד] וכי האי ק"ו אמרי' סנהדרין (דף לה:) דרציחה דוחה שבת מק"ו ומה עבודה שדוחה שבת רציחה דוחה אותה שבת שנידחת מפני עבודה אינו דין שתהא רציחה דוחה אותה וי"ל דחידוש הוא הא דחטאת העוף קודם לעולה ולא גמרי' מיניה [כה]: **חוץ מאשם מצורע מפני שהוא בא להכשיר.** ואם תאמר אדרבה חטאת מצורע עדיף דאכשורי ומכפר וי"ל כיון דמתן בהונות מדם האשם הוה חשיב ליה מכשיר טפי א"נ האי כל חטאות שבתורה דקתני לאו בחטאת הבאה עם האשם קאמר אלא בשאר חטאות: **שלמים של אמש וחטאת ואשם של יום שלמים של אמש קודמין.** פי' בקונטרס (ח) דזלזול הוא להשהותם כל כך שצורת הבשר מתקלקלת ועל חנם דחק אלא היינו טעמא דשלמים של אמש אין להם היתר [כו] (אכילות) אלא עד הלילה וחטאת ואשם של יום עד הבקר דנאכלין ליום ולילה:

וחכמים אומרים חטאת קודמת. והוא הדין אשם דקדש קדשים: **צלויין שלוקין ומבושלין.** אף על גב דקתני שלוקין והדר תני מבושלין מ"מ שלוקה [כז] הוי טפי מבישול כדמוכח בפרק כל הבשר (חולין דף קיא.) גבי כבד דקאמר שלוקה אוסרת ונאסרת (ט):

תדיר ומקודש איזה מהן קודם. פירש בקונטרס כגון דם עולת תמיד ודם חטאת וקשה דבריש פירקין פרשינן דמלבד עולת הבוקר בעבודת הדם איירי ונראה כלשון אחר שפי' בקונטרס עולת מוספי ר"ח ופר העדה וא"ת תפשוט ממתניתין דתנא מוספי שבת קודמין למוספי ר"ח [כח] דמשמע אפילו עולת מוסף של שבת לחטאת מוסף של שבת ר"ח וי"ל כיון דעולת מוסף דשבת קודמת לעולת מוסף דר"ח משום דתדירה קודמת נמי לחטאת [כט] שהשוה הכתוב עולה דמוסף עם החטאת:

עין משפט נר מצוה

טז א ב מיי' פ"ט מהל' תמידין ומוספין הלכה ז:
יז ג ד מיי' שם הלכה ח:
יח ה מיי' פ"ד מהל' פסה"מ הלכה כג:
יט ו מיי' פ"ט מהל' תמידין ומוספין הלכה יב:
כ ז מיי' שם הלכה יג:
כא ח ט מיי' פ"י מהל' מעה"ק הלכה י:
כב י מיי' פ"ט מהל' תמידין ומוספין הלכה ג:

תורה אור השלם

1. וְהָיָה אִם מֵעֵינֵי הָעֵדָה נֶעֶשְׂתָה לִשְׁגָגָה וְעָשׂוּ כָל הָעֵדָה פַּר בֶּן בָּקָר אֶחָד לְעֹלָה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה וּמִנְחָתוֹ וְנִסְכּוֹ כַּמִּשְׁפָּט וּשְׂעִיר עִזִּים אֶחָד לְחַטָּת: במדבר טו, כד

מוסף רש"י

רשאין לשנות באכילתן. דאמר קרא לך נתתים למשחה (במדבר יח) לגדולה כדרך שהמלכין אוכלין: **ותבלי תרומה.** ואע"ג דקא ממעט זמן אכילת תרומה (לעיל עו.):

ליקוטים

מתני'. וכולן הכהנים רשאין לשנות באכילתן כו'. פי' מצות אכילתן היא צלי ואם רוצין לשנות ולאוכלן שלוקין הבשר בלבד בלי שום תערובת תבלין, ומבושלין בשר עם תבלין או ירק הרשות בידם. (פסקי רי"ד) (חולין קלב ע"ב) מתנות כהונה אין נאכלות אלא צלין]. נראה דודאי כמו שטוב לו ונהנה יותר מצי אכיל להו, אבל אדם שטוב לו צלי כשלוק ומבושל יאכל צלי שהוא דרך גדולה יותר (תוס' חולין קלב:) תמיה מילתא, דהא גבי מוקדשין תנן נמי במס' זבחים ובכולן רשאין הכהנים לשנות באכילתן לאכלן צלויין ומבושלין כו' אלמא רשאי לאכלם בקדירה. ואיכא למימר דלאו דוקא אמרינן הכא צלי וחרדל, אלא שנאמר שנאכלות על השובע ובלפתן כדרך שהמלכים אוכלים דרך הנאה ותענוג וכל אחד כפי מה שהוא אוהב ונהנה יותר. וכן פירש רבינו הגדול ז"ל. (ריטב"א חולין קל.) לתת לתוכו תבלי חולין. [בחולין (ק"ל ע"א) משמע דהכנסת חולין לעזרה אסור מדאורייתא] וקשיא לן דהא בזבחים בפ' התדיר משמע דכניסת חולין לעזרה מדרבנן דתנן וכולן שהכהנים רשאין לשנות באכילתן לאכלן שלוקין צלויים ומבושלים ולתת לתוכם תבלין חולין, ואי חולין לעזרה מדאורייתא האיך הוא מכניס לעזרה תבלין של חולין. ותרצו רבותינו ז"ל דכל היכא דהוי כעין הקרבה אסור להכניסן לעזרה מדאורייתא כי הכא דהכי בעי למיעבד תנופה וכן ההוא דבכורים דפ' הספינה משום דבעי נמי תנופה, אבל כל היכא דלית ביה כעין הקרבה כגון תבלין חולין שאינם באים אלא לתקן מאכלו מותר מדאורייתא דהוי כנכנס לעזרה בבגדים של חול. וה"נ גמרינן בפרק הקומץ רבא על המלח שהכהנים ניאותין בו לאכילת חולין דפרכינן חולין מאי בעי התם ופרקינן דאמר מר יאכלוהו שיהא אוכלין עמה חולין ותרומה בזמן שהיא מועטת בה שתהא נאכלת על השובע, אלמא כיון דלית בה צד מזבח וכעין עבודת גבוה מותר. והיינו מעשה דהילל שהיה מביא כבשתו חולין לעזרה ומקדישה וסומך עליה ושוחטה, דכיון שלא היה עושה בה מעשה הקרבה בעודה חולין עד שמקדישה מותר להכניסה חולין. ומצינו לרב רבי משה ז"ל שכתב בפרק ב' מהלכות שחיטה שאסור להכניס שם אפילו לחם ופירות. ואפשר שדעת רבינו ז"ל דהיינו איסורא דרבנן כי היכא דמעייל להו תמן שלא לצורך, שלא התירו חכמים אלא הכנסת מלח דאית ביה צד מצוה וליכנס בבגדי חול דלא אפשר בלאו הכי, וכן הלל דלא אפשר בלאו הכי משום דכי תחדל לנדור, אבל היכא דעביד שלא לצורך מצוה כלל אף על גב דלא עביד בה עבודת גבוה אסור מדרבנן, כל שכן אי הוי לחם בלחמי תודה ופירות בפירות ביכורים ועביד בהו כעין עבודה דהשתא איכא אסורא דאורייתא כנ"ל (ריטב"א חולין שם):

מסורת הש"ס

א) [הוריות יג. ע"ש], ב) ירוש' נזיר פ"ו ה"ז, ג) [לעיל עו.] ועי' חולין קלב: ותוס' ד"ה אין, ירוש' שביעית פ"ח ה"ז, ד) ע' רש"י תמורה כג. ד"ה יאכלו, ה) [כעי"ז במנחות מט.] עי' ירוש' יומא פ"ז ה"ב, נזיר פ"ז סה"א, וע' סוף מגילה, ו) [לעיל פט.], ז) [בקידושין לג. ד"ה רב, פסטוהו ע"ש, וכן בתו' ב"מ לג. ד"ה אבידתו], ח) [ע' רש"ק ותוי"ט], ט) [ועי' תו' פסחים לט: ד"ה לא]

הגהות הב"ח

(א) במשנה ובכולן הכהנים וכו' צלוין שלוקין כצ"ל ואות ו' נמחק:

גליון הש"ס

מתני' כל האשמות. עיין לעיל דף לג ע"א תוס' ד"ה סמיכת: גמ' איבעיא להו תדיר ומקודש. עיין ירושלמי נזיר פ"ז סוף הלכה א:

שינויי נוסחאות

א] צ"ל דנדבה. וכן ברש"י (ש"מ, כתה"י): ב] לכבשים שכן נתרבו בנסכים כבשים כו' (ש"מ וכעי"ז בכתה"י): ג] צ"ל ואע"ג (*ש"מ): ד] נ"א בחד מינא לא קאמרינן דחטאת ודאי קדמה כי קאמרינן בתרי מיני בתרי [בש"מ דבתרי] מיני מיהא אשכחן כו' (כי"צ): ה] צ"ל דרבה (*יעב"ץ): ו] בהוריות יג ע"א איתא רבא (הגרי"ב): ז] נ"א בא להכשיר וכ"ה ברש"י ותוס', ובמשניות בא ע"י הכשר והוא דחוק אלא שגם הרמב"ם העתיק כן בחיבורו (מלא"ש). ועי' תוי"ט: ח] כשם שהן קודמים בהקרבתן כך הן קודמין באכילתן (כ"ה במשניות וכעי"ז בכתה"י וש"מ): ט] צ"ל היום (ש"מ): י] בכתה"י וחטאת: יא] ולתת לתוכן. [וכן להלן לא יתן לתוכן] (כתה"י): יב] עולה, וטעמא כו' הד"א (שמכ"י): יג] בכתה"י כאשר שרף את הפר הראשון שיהא ראשון לפר העדה וכו': יד] ומהדר ואימא מרישא (כתה"י): טו] פרים אילים וכבשים (כתה"י): טז] צ"ל מתניתא (ש"מ): יז] צ"ל מחוייב (ש"מ, כתה"י): יח] צ"ל והביאן באחד (צ"ק). וביעב"ץ מוחק תיבת והביאן: יט] דכתיב ביה (כתה"י וש"מ): כ] ס"א שלמים שקרבו אמש וחטאת ואשם של יום. עומדים לאכול: שלמים של אמש קודמין. דזלזול הוא להשהותן כל כך שצורת הבשר מתקלקלת ואע"פ שזמן אכילתן כל היום יקדמו (כתה"י, ושמכ"י). וע' תוס': כא] חטאת מוספין עומדין (ש"מ). ועי' עו"ש ומ"ד: כב] תקדום כיבוד אב ואם ואם איכא אבדת חבירו [דקודמת כדאמרינן (צ"ק)] באלו מציאות יכול אמר לו אבא אל תחזיר ישמע לו כו' כצ"ל (ש"מ): כג] צ"ל וקודמת (ש"מ וצ"ק). ובש"מ מוחק תיבות ומין זבח: כד] צ"ל לו (פשוט): כה] בש"מ נוסף דהא מין זבח הוא אלא דגזירת הכתוב הוא ולא מחמת חשיבות קודמת וק"ו אינו אלא מכח סברא: כו] היתר אכילה כצ"ל (ש"מ, צ"ק): כז] צ"ל שליקה (ש"מ): כח] בש"מ נוסף ואע"ג דמוספי שבת כולן עולות ומוספי ר"ח חד חטאת וחד עולה: כט] לחטאת שעמה שהשוה (ש"מ):

שיטה מקובצת

שהוא בא להכשר. (תיבת על נמחק). אע"ג דחטאת מצורע כמו כן בא להכשיר וגם לכפר מ"מ אינו כל כך עיקר הכשר כמו אשם שהרי מדם האשם היה על גוף המצורע על הבהונות: